

„Cassandra & Just”: Opera Rara gra w kontrasty

2019-01-30

Festiwal Opera Rara śmiało eksperymentuje, zestawiając obok siebie muzyczne przeciwieństwa: współczesny postminimalistyczny styl z rozbudowaną i przebogatą estetyką późnego baroku, libretta dzieł inspirowane tekstem religijnym z poezją czerpiącą z mitologii, historię miłości spełnionej z dramatem tej odrzuconej. Kontrasty to żywa gra, w którą warto dać się wciągnąć. Festiwal Opera Rara odbędzie się w Krakowie od 31 stycznia do 17 lutego 2019 r.

„Just (after song of songs)” Davida Langa (ur. 1957) i „Cassandrę” Benedetto Marcellego (1686–1739) dzieli blisko trzysta lat różnicy i wiele cech: począwszy od reprezentowanego typu muzyki, przez styl i historię, aż po tradycję. A co je łączy?

Kompleks „Cassandry”

„Cassandra” to znacznych rozmiarów kantata, skomponowana w 1727 roku przez Benedetto Marcellego na głos altowy i basso continuo. Za tekst posłużyła poezja Antonia Schinelli Contego, który stworzył wraz z kompozytorem serię eksperymentalnych kantat inspirowanych greckimi mitami, a w przypadku tego dzieła — „Iliadą” Homera.

Kassandra, córka króla Troi Priama, jest postacią tragiczną. Zauroczony jej urodą Apollo obdarza ją umiejętnością przewidywania przyszłości. Dar ten, po odrzuceniu przez Kasandrę awansów boga piękna i muzyki, staje się jej przekleństwem. Zgodnie z rzuconą przez Apolla klątwą, nikt nie wierzy katastroficznym przepowiedniom wieszczki, a jej obawy i ostrzeżenia są ignorowane. Libretto kantaty to snuta przez Kasandrę opowieść o ostatnich latach wojny trojańskiej.

Kantata była od początku XVII wieku jedną z najczęściej uprawianych we włoskiej muzyce form wokalnych. Sam Marcello skomponował ich ponad trzysta pięćdziesiąt — stanowią one, obok psalmów, najbardziej reprezentatywny dla niego sposób artystycznej wypowiedzi. Wprawdzie żadna z kantat nie została opublikowana za życia kompozytora, dwie — „Timoteo” i właśnie „Cassandra” — zyskały znaczne uznanie już w XVIII wieku. Wyjątkowe na swoje czasy dzieło wyróżniło się pod kilkoma względami: tekst kantaty został napisany w formie monologu, kompozytor nie wahał się swobodnie mieszać i zestawiać pod względem muzycznym recytatywów z ariami i ariosami, a także ozdobił utwór różnymi odcieniami harmonicznymi, eksponując jego emocjonalny i ekspresywny wyraz.

Podczas Festiwalu Opera Rara kantatę wykonają soliści w zwiększonej wobec oryginału obsadzie wokalne: Łukasz Dulewicz (alt), Helena Poczykowska (alt) oraz Przemysław Bałka (bas). Basso continuo będzie realizowane przez jednego z najbardziej rozpoznawalnych klawesynistów młodego pokolenia Marcina Świątkiewicza oraz przez Konrada Górkę (wiolonczela) i Andreasa Arenda (teorba).

Minimum środków - maksimum kontemplacji

Nowojorski kompozytor David Lang zaliczany jest aktualnie do grona najstojniejszych twórców muzyki nowszej, amerykańskiej czy filmowej. Spadkobierca Steve’a Reicha, zainspirowany stylem Philipa Glassa, określany bywa mianem postminimalisty. Chociaż z jednej strony jego muzyka jawi się jako wyrafinowana i wymagająca skupienia, to z drugiej — jest ona doskonale

**Magiczny
Kraków**

przystępna.

W ascetycznym i medytacyjnym utworze „Just (after song of songs)”, pochodzącym ze ścieżki dźwiękowej do filmu „Młodość” („Youth”, 2015, reż. Paolo Sorrentino), Lang posłużył się fragmentami biblijnej „Pieśni nad Pieśniami”. Kompozytora szczególnie zaintrygowało to, że kobiecie i mężczyźnie nadano w księdze cechy, które wzajemnie w sobie zauważają. O ile nie dziwi to w relacji czysto międzyludzkiej, to przy próbie zinterpretowania „Pieśni nad Pieśniami” jako metafory miłości człowieka i Boga cechy te można odczytywać jako wskazówki dotyczące natury samego Boga.

Wyreżyserowania wersji scenicznej dzieła Langa dla Festiwalu Opera Rara podjął się Tomasz Cyz, dramaturg Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie za kadencji Mariusza Trelińskiego, współtwórca cyklu premier na Scenie Kameralnej Opery Narodowej „Terytoria”, autor libretta opery „Fedra” Dobromiły Jaskot, publicysta literacki i muzyczny, autor słuchowisk radiowych. W swojej książce Arioso Cyz pisze: „Muzyka jest szaleństwem, ale jeszcze większym szaleństwem jest muzyka pięknie wykonana, teatr doskonale skomponowany i zagrany. Nie potrzeba nic więcej”. To jedna z lepszych obietnic, jaką reżyser może złożyć publiczności.

Przeciwieństwa się przyciągną

Każdy twórca kiedyś był współczesny, każdy współczesny kiedyś będzie miniony. Czas jest względny, trendy i moda przemijają, wartości uniwersalne pozostają stale aktualne. Czy kontrasty oddalają nas od siebie, czy przeciwnie – zbliżają? Co łączy „Cassandrę” Benedetto Marcellego i „Just (after song of songs)” Davida Langa? Może właśnie opera: kantatę łączy z nią narracja, akcja dramatyczna oraz forma złożona z recytatywów i arii; muzykę filmową zaś, a taką jest „Just” – powracające wątki muzyczne podporządkowane bohaterom i wydarzeniom budującym akcję. Ich wspólnym mianownikiem jest także piękny śpiew oraz Festiwal Opera Rara i poświęcony im wieczór, który odkryje świeże konteksty i nowe warianty. „Cassandra & Just” będzie spektaklem o wojnie, śmierci i bólu; o miłości, prawdach i naturze człowieka ponad czasami i podziałami.

Agnieszka Lakner, muzykolog

Benedetto Marcello – „Cassandra”

David Lang – „Just”

CRICOTEKA, ul. Nadwiślańska 2-4 | Kraków

1 lutego, godz. 19.00

3 lutego, godz. 19.00

4 lutego, godz. 19.00

5 lutego, godz. 19.00

Bilety na wydarzenia dostępne na operarara.pl/bilety

Na festiwal zaprasza Miasto Kraków, Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz Capella Cracoviensis.

**Magiczny
Kraków**